

3 ปีสงครามรัสเซีย-ยูเครน ท่ามกลางความหวังสันติภาพ หนุนเศรษฐกิจการค้า

นายพูนพงษ์ นัยนาภากรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (ผอ.สนค.) โฆษกกระทรวงพาณิชย์ เปิดเผยถึง สงครามระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ครบรอบ 3 ปีในวันที่ 24 ก.พ. นี้ ว่า นับตั้งแต่ที่รัสเซียส่งกองกำลังเข้าไปปฏิบัติการทหารในยูเครนเมื่อ 24 ก.พ. 65 และเดินทางโจมตีจนสามารถยึดครองดินแดนของยูเครนมาได้มากกว่าหนึ่งในห้า ในขณะเดียวกัน ยูเครนก็ได้รับการสนับสนุนทางทหารจากชาติตะวันตกและพันธมิตร NATO อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งร่วมกันคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจที่รุนแรงต่อรัสเซีย เพื่อกดดันให้รัสเซียยุติการสู้รบ จนนำมาสู่วิกฤตการณ์ที่กระทบต่อเศรษฐกิจโลกมาถึงขณะนี้ อย่างไรก็ตาม สงครามที่ดำเนินมาเป็นเวลานานถึง 3 ปี กำลังเดินทางมาถึงจุดเปลี่ยนสำคัญ ภายหลังจากการกลับมาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ที่ได้เร่งเดินทางเปิดทางเจรจาสันติภาพของสงครามรัสเซีย-ยูเครน ท่ามกลางความหวังว่าความขัดแย้งที่มีแนวโน้มคลี่คลายในทางที่ดีขึ้นจะช่วยหนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจการค้าโลกในระยะข้างหน้า

สงคราม 3 ปี สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจโลกมหาศาล

ความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจโลกในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีสาเหตุหลักจากความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะสงครามรัสเซีย-ยูเครนที่ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเศรษฐกิจโลกและไทย เศรษฐกิจโลกต้องเผชิญกับวิกฤตราคาพลังงาน ภาวะเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยในระดับสูงยาวนาน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการสู้รบในยูเครนและมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบกับห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร สินค้าโภคภัณฑ์ และความผันผวนของราคาพลังงานโลก ทำให้เศรษฐกิจโลกช่วงปี 2565-2567 เติบโตอย่างอ่อนแอ ที่ 3.6% 3.3% และ 3.2% ตามลำดับ ซึ่งชะลอลงอย่างมากจากระดับ 6.6% ในปี 2564 และยังต่ำกว่าการเติบโตในทศวรรษก่อนเกิดวิกฤตโควิด-19 (ปี 2543-2562) ที่เติบโตเฉลี่ย 3.8% เช่นเดียวกับเศรษฐกิจไทยที่ขยายตัวชะลอลงในปี 2566 ตามภาวะเศรษฐกิจโลก รวมถึงการส่งออกที่กลับมาหดตัวในรอบ 3 ปี จากผลของการดำเนินนโยบายการเงินเข้มงวดของประเทศต่าง ๆ ที่สร้างแรงกดดันต่อเศรษฐกิจโดยรวม

สิ้นปีที่ 3 สู่ 3 ความคาดหวังการยุติสงครามภายในปีนี้

ความหวังแรก : การเจรจายุติสงคราม จุดเปลี่ยนสำคัญของสงครามในยูเครนเกิดขึ้นภายหลังการกลับมาดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ของสหรัฐฯ เมื่อปลายเดือน ม.ค. 68 ที่ได้ให้คำมั่นว่าจะดำเนินการเพื่อยุติสงครามในยูเครนโดยเร็วที่สุด ซึ่งนำไปสู่การหารือแบบพบหน้ากันอย่างเป็นทางการครั้งแรกระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลสหรัฐฯ กับรัสเซียที่กรุงมอสโกของซาอุดีอาระเบีย เมื่อ 18 ก.พ. ที่ผ่านมา เกี่ยวกับแนวทางยุติสงครามรัสเซีย-ยูเครน โดยทั้ง 2 ฝ่าย เห็นพ้องที่จะฟื้นฟูการทบทวนระหว่างกัน และจะทำงานร่วมกันเพื่อการเจรจายุติสงครามในยูเครน รวมถึงการแต่งตั้งคณะทำงานระดับสูงเพื่อการเจรจาสันติภาพที่จะนำไปสู่การยุติสงครามในยูเครน ตลอดจนการเสริมสร้างความร่วมมือ ทั้งด้านภูมิรัฐศาสตร์ และเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นหลังจากการยุติสงครามในยูเครน แม้ว่ายูเครนและประเทศพันธมิตรในยุโรปไม่ได้รับเชิญเข้าร่วมการหารือในครั้งนี้ แต่ก็เชื่อว่าการประชุมดังกล่าวจะเป็นการปูทางสู่การเจรจาสันติภาพโดยตรงระหว่างประธานาธิบดีรัสเซียกับยูเครนต่อไป

ความหวังที่สอง : หนุนฟื้นเศรษฐกิจโลก สัญญาณการใช้ความพยายามทางการทูตเพื่อยุติการสู้รบในยูเครนที่ยืดเยื้อมานานถึง 3 ปี ไม่เพียงส่งผลดีต่อเศรษฐกิจประเทศคู่ขัดแย้งโดยตรงเท่านั้น แต่จะยังส่งผลดีต่อเศรษฐกิจโลกโดยรวมด้วย โดย IMF ประเมินเมื่อปลายปี 2567 ว่า หากสงครามสิ้นสุดภายในปลายปี 2568 เศรษฐกิจของยูเครนอาจกลับมาเติบโตถึง 4% ซึ่งสูงกว่าที่ประเมินไว้ในเดือน ต.ค. 67 ที่ 2.5% หลังจากที่เผชิญความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างหนักจนทำให้เศรษฐกิจหดตัวถึง 28.8% ในปี 2565 ขณะที่ทางด้านการค้ารัสเซีย ซึ่งจะทำให้รัสเซียกลับเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกมากขึ้น โดยเฉพาะการกลับมาช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจยุโรปที่ได้รับผลกระทบอย่างหนักจากวิกฤตอาหารและพลังงาน ซึ่งที่ผ่านมารัสเซียได้แสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและศักยภาพในการรับมือกับมาตรการคว่ำบาตรได้เป็นอย่างดี สะท้อนจากตัวเลขเศรษฐกิจที่แม้จะหดตัว 1.3% ในปี 2565 แต่สามารถพลิกฟื้นกลับมาขยายตัวได้ถึง 3.6% ในปี 2566-2567

ความหวังที่สาม : ผลักดันเศรษฐกิจการค้าไทย

ตลอดช่วงเวลาแห่งความท้าทายทางเศรษฐกิจของรัสเซียจากการถูกคว่ำบาตรจากชาติตะวันตก กระทรวงพาณิชย์มีความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะสร้างความร่วมมือและรักษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้ากับรัสเซีย โดยแยกประเด็นความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจออกจากความสัมพันธ์ทางการค้า แม้ว่าการส่งออกไปรัสเซียในปี 2565 จะลดลงจากปี 2564 ถึงกว่า 43.4% แต่ก็กลับมาขยายตัว 40.5% ในปี 2566 และขยายตัวต่อเนื่อง 7.9% ในปี 2567 ด้วยมูลค่า 885.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งใกล้เคียงกับระดับการส่งออกในช่วงก่อนเกิดสงครามในยูเครน ขณะที่การส่งออกไปยูเครนที่แม้จะยังไม่ฟื้นตัวสู่ระดับก่อนเกิดสงครามแต่ก็เห็นสัญญาณฟื้นตัวชัดเจน โดยการส่งออกไปยูเครนขยายตัวถึง 110.5% ในปี 2567

สถานการณ์สงครามและความตึงเครียดทางเศรษฐกิจของรัสเซียที่มีแนวโน้มผ่อนคลายลงหลังจากนี้ เชื่อว่าจะเป็นโอกาสในการผลักดันการค้าการลงทุนของไทยกับรัสเซียได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งจะเอื้อประโยชน์ต่อการเร่งรัดเจรจา FTA ไทย-ยูเรเชีย (EAEU) ที่จะช่วยเปิดประตูการค้าการลงทุนกับกลุ่มสหภาพเศรษฐกิจยูเรเชียที่ประกอบด้วยรัสเซีย เบลารุส คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน และอาร์เมเนีย ซึ่งล้วนเป็นตลาดใหม่ที่มีศักยภาพของไทย

นายพูนพงษ์ฯ กล่าวปิดท้ายว่า ที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเกิดวิกฤตทางภูมิรัฐศาสตร์หรือสงครามในรูปแบบใด ไม่ว่าจะเป็นสงครามที่ใช้อาวุธสู้รบหรือสงครามที่ไม่มีการใช้อาวุธอย่างสงครามการค้า กระทรวงพาณิชย์มีการติดตามและประเมินสถานการณ์อย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด พร้อมทั้งประสานงานกับภาคเอกชนและร่วมมือกันวางแนวทางการรับมือและแก้ไขปัญหา เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อการค้าไทยในภาพรวม และในปีนี้นี้กระทรวงพาณิชย์จะยังคงเดินหน้าผลักดันการค้าการลงทุนอย่างต่อเนื่อง ด้วยความมั่นใจว่าจะทำให้การส่งออกไทยในปีนี้นับบรรลุได้ตามเป้าหมายหรือสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

กระทรวงพาณิชย์

กุมภาพันธ์ 2568